

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติและต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของสมาชิกสหกรณ์และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม กับวิธีการปฏิบัติในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตลอดจนการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกสหกรณ์ในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวปีการผลิต 2545/46 (ข้าวนาปี) จำนวนทั้งหมด 108 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ผลทางสถิติ โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ทดสอบสมมุติฐานด้วย ค่าไคสแควร์ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 46.04 ปี จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์เฉลี่ย 12.78 ปี มีประสบการณ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ย 3.95 ปี มีขนาดพื้นที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ย 12.55 ไร่ การถือครองที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตนเองและเช่าบางส่วน จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3.99 คน จำนวนแรงงานภายในครอบครัวเฉลี่ย 2.11 คน สมาชิกสหกรณ์มีต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวทั้งหมดเฉลี่ย

2,688.46 บาทต่อไร่ โดยเป็นต้นทุนผันแปรเฉลี่ย 2,436.28 บาทต่อไร่ ต้นทุนคงที่ 252.18 บาทต่อไร่ รายได้จากการขายเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ย 3,524.22 บาทต่อไร่ มีรายได้สุทธิ 1,087.94 บาทต่อไร่ และผลตอบแทนสุทธิ 835.76 บาทต่อไร่ ส่วนการศึกษาวิธีการปฏิบัติในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของสมาชิกสหกรณ์ พบว่าสมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 79.6 มีการปฏิบัติที่ถูกต้องในระดับต่ำ มีเพียงร้อยละ 20.4 เท่านั้นที่มีการปฏิบัติที่ถูกต้องในระดับสูง สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องมาก ได้แก่การแช่เมล็ดพันธุ์ข้าวก่อนปลูก การตรวจคัดพันธุ์ปนในระยะข้าวโน้มรวงและการเก็บเกี่ยวข้าวในระยะพลับพลึง ส่วนเรื่องที่สมาชิกสหกรณ์ปฏิบัติถูกต้องน้อย ได้แก่ การทดสอบความงอกของเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูก การใส่ปุ๋ยครั้งแรกหลังปักดำ 7-10 วันและการตรวจคัดพันธุ์ปนในระยะข้าวแตกกอ

ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับวิธีการปฏิบัติในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ได้แก่ การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น ประสบการณ์การฝึกอบรมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและรายได้จากการขายเมล็ดพันธุ์ข้าว

ปัญหาในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ได้แก่ การทำลายของหอยเชอร์รี่และฝนตกช่วงเก็บเกี่ยว ซึ่งปัญหาดังกล่าวสมาชิกสหกรณ์ต้องการให้ทางสหกรณ์จัดหาสารเคมีที่มีคุณภาพ ในปริมาณที่พอเพียง ฝึกอบรมการป้องกันกำจัดหอยเชอร์รี่ และควรมีการจัดเตรียมลานตากข้าวเพื่อลดความชื้นด้วย